

Monika Litwińska (2015)

WiP kontra PRL. Ruch Wolność i Pokój 1985–1989

Published: 18.08.2015

Recommended by Dr. Agnieszka Zagańczyk-Neufeld

(Kraków: IPN), 602 S.

ISBN: 978-83-941434-4-2

History, Political Sciences

Polski

Ruch „Wolność i Pokój” zajmował wyjątkowe miejsce na mapie opozycji drugiej połowy lat 80. Obok tradycyjnych postulatów opozycyjnych wprowadził do debaty nowe hasła i nowe, niedostrzegane wcześniej problemy, takie jak odmowa służby wojskowej, pacyfizm, ekologia. Jego zasługą było zniesienie w rocie przysięgi wojskowej zapisów o sojuszu z Armią Radziecką oraz wprowadzenie możliwości odmowy pełnienia służby wojskowej ze względu na światopogląd. Był tą częścią młodej opozycji, której udało się nawiązać kontakt i programowe porozumienie z organizacjami pacyfistycznymi Europy Zachodniej. Za swoich patronów, obok Jana Pawła II i ks. Jerzego Popiełuszki, przyjął m.in. Mahatmę Gandhiego, Martina Luthera Kinga czy Otto Schimka. Jego znakiem firmowym stały się spektakularne akcje, takie jak wielkie plakaty na rusztowaniach w największych miastach czy bitwy na kamienie pod sowieckim konsulem w Krakowie.

W okresie przełomu 1989 roku środowisko WiP podzieliło się. Część działaczy opuściła Ruch, włączając się w nurt wydarzeń prowadzących do obrad Okrągłego Stołu i wyborów czerwcowych. Postaci takie, jak Jan Maria Rokita, Bogdan Klich, Konstanty Miodowicz czy Bartłomiej Sienkiewicz weszły później do czynnej polityki, współtworząc obóz solidarnościowy w III RP. Pozostali uczestnicy przekształcili się w grupę kontestującą porozumienia okrągłostołowe, co spowodowało, iż znaleźli się po drugiej stronie barykady. Przecistawiając się polityce Lecha Wałęsy i solidarnościowemu mainstreamowi, WiP współtworzył razem z takimi ugrupowaniami, jak KPN i Solidarność Walcząca nowy ruch oporu, skierowany nie tylko przeciwko coraz słabszej komunistycznej dyktaturze, ale też tzw. konstruktywnej opozycji.

Książka Moniki Litwińskiej jest pierwszą pełną monografią Ruchu w skali całego kraju. Przedstawiono w niej genezę WiP na tle europejskiego ruchu pacyfistycznego, program, najważniejsze ośrodki oraz formy i metody działania. Oparta na szerokiej bazie archiwalnej, prasie drugiego obiegu oraz relacjach i wspomnieniach działaczy, wzbogacona licznymi, często nie publikowanymi dotąd zdjęciami, stanowi obowiązkową lekturę dla osób chcących poznać tę najbardziej oryginalną formę antykomunistycznej opozycji z ostatnich lat PRL.

Verlagstext

<https://www.pol-int.org/en/node/3002?j5Q6rewycZ5HtUDXTWpx7UZE=1>